

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης, κατά την 282/08-12-2010 έκτακτη συνεδρίασή της με μοναδικό θέμα τη συζήτηση για τις αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, λαμβάνοντας υπόψη:

- το ψήφισμα Συγκλήτου τακτική συνεδρία αριθμός 281ης/04-11-2010,
- τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων Τμημάτων,
- τις θέσεις που κατατέθηκαν από συλλογικά όργανα διδασκόντων και προσωπικού και αναπτύχθηκαν κατά τη συζήτηση,
- την ενδελεχή ανταλλαγή απόψεων, με δύο εκπροσώπους φοιτητών να δηλώνουν «παρών»,

ομόφωνα καταλήγει και αποφασίζει

τα παρακάτω:

ΒΑΣΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Το νεώτερο ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο είναι δημιούργημα του Διαφωτισμού με 200 και πλέον χρόνια ζωής και βασίζεται σε δύο πυλώνες: την έρευνα και τη διδασκαλία.

Αυτό το μοντέλο Πανεπιστημίου φαίνεται σήμερα να αμφισβητείται, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε ολόκληρη την Ευρώπη, από ένα άλλο μοντέλο που εναρμονίζεται με τους νόμους της ελεύθερης αγοράς. Τούτο σημαίνει ότι ο **δημόσιος χαρακτήρας** του Πανεπιστημίου - που θεμελιώθηκε ήδη την περίοδο της Αναγέννησης - απειλείται να χαθεί εντελώς. Είναι γνωστό άλλωστε ότι το Πανεπιστήμιο που προήλθε από τον Διαφωτισμό, αν και μετεξελίχθηκε μέσα από την κριτική του παραδοσιακού Ανθρωπισμού, δεν έπαψε ποτέ να είναι ανεξάρτητο από τους νόμους της αγοράς και να διεκδικεί ένα χώρο συλλογικής αυτονομίας για να μπορεί να καρποφορήσει ελεύθερα η έρευνα, η μάθηση και ο κριτικός στοχασμός.

Επιπλέον, ο **θεσμός του Δημόσιου Πανεπιστημίου** είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένος με την ιδέα του **δημοκρατικού πολιτεύματος**. Στηρίζεται σε σειρά αρχών που εξασφαλίζουν την ελεύθερη και ισότιμη διακίνηση των ιδεών ως τον κατεξοχήν όρο υλοποίησης της αρχής της δημοσιότητας και της δημόσιας κριτικής. Χωρίς την τελευταία, καταλύεται κάθε έννοια δημοκρατικού πολιτεύματος. Γι' αυτό και ο θεσμός του Δημόσιου Πανεπιστημίου γενικά και η ακαδημαϊκή ελευθερία ειδικότερα αποτελούν θεμελιώδεις πυλώνες του δημοκρατικού πολιτεύματος. Βασικές προϋποθέσεις της ακαδημαϊκής ελευθερίας είναι η αυτοτέλεια, η-αυτονομία και η αυτοδιοίκηση των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, καθώς και ο δημόσιος χαρακτήρας τους, που συνεπάγεται και τη θεσμοθετημένη χρηματοδότησή τους από τη γενική φορολογία του κράτους με τρόπο που να εγγυάται την ανεξαρτησία του από τους φορείς της κρατικής εξουσίας όσο και των επιμέρους συμφερόντων της αγοράς. Συνεπάγεται, επίσης, την

προστασία των κατευθύνσεων και του περιεχομένου της επιστημονικής έρευνας και της εξ αυτής απορρέουσας πανεπιστημιακής διδασκαλίας από κάθε είδους επέμβαση αυτών των φορέων.

Ο θεσμός του Δημόσιου Πανεπιστημίου συνδέεται ωστόσο, με έναν άλλο τρόπο, και με την ιδέα ενός **νεοτερικού Συντάγματος**. Ο δημόσιος χαρακτήρας του προκύπτει άμεσα από την ιδιαίτερη «παιδευτική αποστολή» του. Η αποστολή του Δημόσιου Πανεπιστημίου είναι, πρωτίστως, η διαμόρφωση ώριμων και αυτόνομων πολιτών, που «τολμούν να μάθουν» να σκέφτονται ελεύθερα και αυτόνομα, απαλλαγμένοι από προκαταλήψεις, θρησκοληψίες, δογματισμούς κάθε είδους, με ευαισθησία, οξύτητα πνεύματος και αναστοχαστικές ικανότητες, έτσι ώστε να μπορούν να συζητούν, να κρίνουν και να ορίζουν από κοινού «τα κοινά» της Πολιτείας τους. Το Δημόσιο Πανεπιστήμιο διαμορφώνει σκεπτόμενους ενεργούς πολίτες που δεν χειραγωγούνται και δεν εξουσιάζονται, ικανοποιώντας έτσι την πιο βασική προϋπόθεση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Γι' αυτό και η κατάλυσή του απειλεί και υπονομεύει τα ίδια τα θεμέλια της Δημοκρατίας.

Τα όσα συμβαίνουν σήμερα στην Ελλάδα σχετικά με την αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης, ειδικότερα δε τα αναφερόμενα στο «*Κείμενο Διαβούλευσης*» που δημοσιοποίησε το ΥΠΔΒΜΘ, αποτελούν συνέχεια αυτής της διαδικασίας αποδόμησης του Δημόσιου Πανεπιστημίου και αποκτούν ένα δραματικό χαρακτήρα, επειδή λαμβάνουν χώρα εν μέσω μιας άνευ προηγουμένου πολιτικής, οικονομικής και εν μέρει κοινωνικής κρίσης.

Πρόκειται για μια πολιτική οικοδόμησης ενός άλλου, μη δημόσιου και μη δημοκρατικού Πανεπιστημίου, γεγονός που υποδηλώνεται και από το ότι οι ελληνικές κυβερνήσεις δεν αρκούνται καν σε μέτρα που οι ίδιες θέσπισαν για τον «εκσυγχρονισμό» ή τη «μεταρρύθμιση» του Πανεπιστημίου· ούτε τηρούν με συνέπεια τα μέτρα αυτά. Αρκεί η υπενθύμιση ότι, σχεδόν όλα τα Πανεπιστήμια της χώρας εφαρμόζουν ήδη τις διατάξεις του νόμου 3549/2007 και μάλιστα όλες εκείνες τις διαδικασίες τις οποίες με επίταση προβάλλει ως αναγκαίες η παρούσα πρόταση διαβούλευσης: δηλαδή, τη διαμόρφωση τετραετών προγραμματικών συμφωνιών με το ΥΠΔΒΜΘ, διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, συμπερίληψη εξωτερικών κριτών στα εκλεκτορικά σώματα, και πολλά άλλα. Το ΥΠΔΒΜΘ, ωστόσο, δεν λαμβάνει υπόψη του τις προγραμματικές συμφωνίες που έχουν συναφθεί ούτε και τις διαδικασίες αξιολόγησης που έχουν ήδη συντελεσθεί από τα Πανεπιστήμια. Φαίνεται, επομένως, να λειτουργεί σαν να μην υφίσταται καμία έννοια θεσμικής συνέχειας στα ελληνικά ΑΕΙ, και δείχνει να έχει πρόθεση να νομοθετήσει στο κενό, αγνοώντας το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο βάσει του οποίου αυτά λειτουργούν εδώ και χρόνια, καταθέτοντας προτάσεις εντελώς ανατρεπτικές ως προς τα ισχύοντα στο Δημόσιο Πανεπιστήμιο, και μάλιστα ανεδαφικές στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας.

Με άλλα λόγια, ο στόχος που διαφαίνεται από το «*Κείμενο Διαβούλευσης*» του ΥΠΔΒΜΘ είναι η δημιουργία ενός «πανεπιστημίου» εντελώς ετερογενούς σε σχέση με εκείνο το οποίο υπηρετεί τη δημόσια και δωρεάν Ανώτατη Εκπαίδευση, με «επιχειρηματολογία» η οποία, ενώ αποφεύγει συστηματικά να ορίσει με επιστημονικούς όρους και να τεκμηριώσει τα προβλήματα που σκοπεύει να επιλύσει, καταφεύγει σε αξιωματικές αποφάνσεις που επιχειρούν να «πείσουν» αντλώντας από την «αυθεντία» ενός στερεότυπου, έωλου και εν τέλει απροϋπόθετου λαϊκισμού της αγοράς. Αντί να προτείνει λύσεις στα υπαρκτά προβλήματα του ελληνικού Πανεπιστημίου, κατ' ουσία δημιουργεί νέα προβλήματα, που απειλούν να πλήξουν ανεπανόρθωτα τη δυνατότητά του να λειτουργεί ως χώρος παραγωγής, ανταλλαγής και διάχυσης επιστημονικής γνώσης. Οι αλλαγές που προτείνονται δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαλόγου, καθώς βρίσκονται στον αντίποδα του δημοκρατικού και συμμετοχικού προτύπου λειτουργίας του Πανεπιστημίου, του οποίου τις βάσεις έθεσε ο Νόμος-

Πλαίσιο 1268/1982, ανατρέποντάς το μάλιστα συθέμελα, στην περίπτωση που εφαρμοστούν.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Σε συμφωνία με τις αποφάσεις της τελευταίας Συνόδου των Πρυτάνεων (22-23/10/10), της υπερισχύουσας άποψης της ακαδημαϊκής κοινότητας της χώρας, καθώς και της Σύγκλητου του Πανεπιστημίου Κρήτης (ψήφισμα της 281¹/4-11-10 συνεδρίασης), η πλειονότητα των οργάνων του συμφωνεί ότι το «Κείμενο Διαβούλευσης» του ΥΠΔΒΜΘ δεν μπορεί να αποτελέσει βάση συζήτησης, εξαιτίας κυρίως της επιφανειακής και αβασάνιστης παράθεσης σε αυτό προτάσεων:

- γενικευτικών, χωρίς επιμέρους προβλέψεις που να λαμβάνουν υπ' όψιν τον χαρακτήρα των ιδρυμάτων και των επιστημονικών πεδίων που θεραπεύουν, τόσο σε επίπεδο έρευνας, όσο και εκπαίδευσης,
- αποκλειστικά διαχειριστικών, με ελλειμματικές διατυπώσεις στο επίπεδο της ανάλυσης και της επιχειρηματολογίας,
- δανεισμένων από ξένες κοινωνικές και ακαδημαϊκές παραδόσεις και πρακτικές, χωρίς προβληματισμό της συμβατότητάς τους με την ελληνική πραγματικότητα και παράδοση.

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης,

- Ζητάει να αποσυρθεί το «Κείμενο Διαβούλευσης»
- Αναγνωρίζει ότι για έναν τόσο σημαντικό στόχο δεν χρειάζεται ούτε περιττή βιασύνη ούτε περιττή καθυστέρηση, αλλά αντίθετα συστηματοποίηση της διαδικασίας. Ως εκ τούτου ζητάει να υπάρξει ικανοποιητικός χρόνος ώστε να δοθεί το περιθώριο επεξεργασίας λεπτομερέστερων προτάσεων.

Εντούτοις, και παρά τα ασφυκτικά χρονικά περιθώρια που δεν συνάδουν με το μέγεθος του εγχειρήματος, τα αρμόδια όργανα του Πανεπιστημίου Κρήτης εργάστηκαν υπεύθυνα, έτσι ώστε το Ίδρυμα να είναι σήμερα σε θέση να διαμορφώσει μια κατ' αρχήν σχετική άποψη και να καταθέσει ενδεικτικά τις ακόλουθες, απολύτως απαραίτητες, βασικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται σε οποιαδήποτε βελτιωτική αναδιάρθρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Επιφυλάσσεται δε να διατυπώσει και να αναπτύξει πολύ λεπτομερέστερες θέσεις στον βαθμό που θα δοθεί ικανός χρόνος προς τούτο.

1. Το νέο *θεσμικό πλαίσιο* για την Ανώτατη Εκπαίδευση πρέπει να είναι **λιτό** και να προβλέπει εξειδικεύσεις στον εσωτερικό κανονισμό των Ιδρυμάτων, ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε Ιδρύματος.

2. Πλήρης αυτοδιοίκηση των Πανεπιστημίων. Η ακαδημαϊκή και η διοικητική λειτουργία και ο στρατηγικός σχεδιασμός του Πανεπιστημίου ρυθμίζονται με αποφάσεις οργάνων (Σύγκλητος, Πρυτανεία, ΓΣ Τμημάτων και Σχολών) που αποτελούνται αποκλειστικά από μέλη της Πανεπιστημιακής Κοινότητας εκλεγόμενα από το σύνολο της κοινότητας αυτής (δηλ. από τους διδάσκοντες, τους φοιτητές, το διοικητικό, τεχνικό και εργαστηριακό προσωπικό) με σταθμισμένη ψήφο.

3. Η βασική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το Τμήμα, με σαφή επιστημονική & ακαδημαϊκή οντότητα, το οποίο χορηγεί πτυχία που έχουν ενιαία ακαδημαϊκή ταυτότητα.

4. Διασφάλιση της ακαδημαϊκής & επιστημονικής ελευθερίας του Διδακτικού & Ερευνητικού Προσωπικού.

5. Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου με ακαδημαϊκά κριτήρια και με συναξιολόγηση των διατιθέμενων πόρων, η οποία να αποτελεί σημείο αναφοράς για τη χάραξη της ακαδημαϊκής, ερευνητικής και εκπαιδευτικής στρατηγικής του Πανεπιστημίου.

6. Επαρκής δημόσια χρηματοδότηση των Πανεπιστημίων, για τη διαχείριση της οποίας αποκλειστική αρμοδιότητα και ευθύνη φέρουν τα ίδια τα Πανεπιστήμια, χωρίς προληπτικό έλεγχο, ώστε να καθίσταται εφικτή η **πραγματοποίηση της αποστολής τους**, δηλαδή η διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας που προάγει την ίδια την επιστήμη ή και αφορά το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, και η παροχή υψηλού επιπέδου δωρεάν ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, σε συνθήκες ελευθερίας.

Η αναζήτηση συμπληρωματικών κονδυλίων μέσω προγραμμάτων, συμβολαίων κ.ά. είναι και θεμιτή και επιθυμητή, εφόσον έχει διασφαλιστεί η βασική λειτουργία του Πανεπιστημίου μέσω επαρκούς δημόσιας χρηματοδότησης, όπως αναφέρεται πιο πάνω.

7. Μισθοδοσία. Η μισθοδοσία των διδασκόντων, του μόνιμου προσωπικού και των εργαζόμενων με σύμβαση αορίστου χρόνου των Πανεπιστημίων πρέπει να είναι αξιοπρεπής και να ρυθμίζεται από την Πολιτεία με ενιαίο τρόπο. Το επιστημονικό προσωπικό μπορεί, εάν θέλει, να επιδιώκει εξασφάλιση συμπληρωματικών αμοιβών μέσω ερευνητικού ή διδακτικού έργου.

7. Φοιτητική μέριμνα. Για την προσφορά υψηλού επιπέδου δωρεάν ακαδημαϊκής εκπαίδευσης, απαιτείται χρηματοδότηση τόσο για επαρκές και κατάλληλο προσωπικό και υποδομές, όσο και για τα ζητήματα φοιτητικής μέριμνας (φοιτητική σίτιση, στέγαση, υποτροφίες, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη πολιτιστικές δράσεις κ.λπ.).

8. Δημόσια χρηματοδότηση της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας

Η **διεξαγωγή** βασικής και εφαρμοσμένης **έρευνας** που προάγει την ίδια την επιστήμη ή και αφορά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο είναι **θεμελιώδης** λειτουργία του Πανεπιστημίου με δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα, την οποία το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του θα πρέπει να διασφαλίζει σε συνθήκες ελευθερίας. Η χρηματοδότηση της πανεπιστημιακής έρευνας πρέπει να είναι δημόσια και θεσμοθετημένη έτσι ώστε να εγγυάται την ανεξαρτησία της από τους φορείς της κρατικής εξουσίας όσο και των επιμέρους συμφερόντων της αγοράς, προστατεύοντας έτσι τις κατευθύνσεις και το περιεχόμενο της επιστημονικής έρευνας, καθώς και την εξ αυτής απορρέουσα πανεπιστημιακή διδασκαλία, από κάθε είδους επέμβαση αυτών των φορέων. Η δημόσια χρηματοδότηση πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη εκεί όπου τεκμηριωμένα δεν υπάρχουν άλλες πηγές χρηματοδότησης της βασικής έρευνας.

Η αναζήτηση συμπληρωματικής χρηματοδότησης της ερευνητικής δραστηριότητας του Πανεπιστημίου μέσω προγραμμάτων, συμβολαίων κ.λπ. είναι και θεμιτή και επιθυμητή, εφόσον έχει διασφαλιστεί η **βασική λειτουργία** του μέσω επαρκούς δημόσιας χρηματοδότησης (δηλαδή, η μισθοδοσία, οι δημόσιες επενδύσεις και οι λειτουργικές του δαπάνες, και η φοιτητική μέριμνα) για τη διαχείριση της οποίας αποκλειστική αρμοδιότητα και ευθύνη φέρουν τα ίδια τα Πανεπιστήμια.

Το Πανεπιστήμιο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ιδρύει και να λειτουργεί ερευνητικές δομές και δράσεις και να χρηματοδοτεί την έρευνα βάσει τεκμηριωμένων προτάσεων.